

MINISTERSTVO VNITRA

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu
k zákonu o státní službě

Závěr č. 19

ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu
o státní službě ze dne 1. prosince 2017

Nesplnění povinnosti úspěšného vykonání zvláštní části úřednické zkoušky státním zaměstnancem, který již úspěšně vykonal obecnou i zvláštní část úřednické zkoušky v jiném oboru služby

Státnímu zaměstnanci, který již úspěšně vykonal obecnou i zvláštní část úřednické zkoušky a který vykonává službu na služebním místě, na němž je nově požadován výkon činností v dalším oboru služby, nebo který byl zařazen, jmenován nebo převeden na jiné služební místo, na němž je požadován výkon činností v dalším nebo jiném oboru služby, než ve kterém státní zaměstnanec úspěšně vykonal úřednickou zkoušku, lze povinnost úspěšně vykonat zvláštní část úřednické zkoušky v dalším nebo jiném oboru služby deklarovat a lhůtu 1 roku pro její splnění stanovit v rámci prohlubování vzdělání, a to buď ad hoc (určením rozsahu prohlubování vzdělání dle § 107 odst. 3 zákona o státní službě), nebo v rámci služebního hodnocení. Aplikace § 74 odst. 1 písm. g) zákona o státní službě na takového státního zaměstnance je vyloučena.

Odůvodnění

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě se zabýval otázkou povinnosti úspěšného vykonání zvláštní části úřednické zkoušky státním zaměstnancem, který již úspěšně vykonal obecnou i zvláštní část úřednické zkoušky (není tedy ve služebním poměru na dobu určitou podle § 29 odst. 1 zákona o státní službě) a který vykonává službu na služebním místě, na němž je nově požadován výkon činností v dalším oboru služby, nebo který byl zařazen, jmenován nebo převeden na jiné služební místo, na němž je požadován výkon činností v dalším nebo jiném oboru služby, než ve kterém státní zaměstnanec úspěšně vykonal úřednickou zkoušku.

(i) Má-li být na základě výsledku výběrového řízení na volné služební místo zařazena nebo na volné služební místo představeného jmenována osoba, která dosud úspěšně nevykonala úřednickou zkoušku¹, přijme se tato osoba do služebního poměru na dobu určitou, a to s trváním 12 měsíců, nebyla-li v oznámení o vyhlášení výběrového řízení na obsazení volného služebního místa uvedena doba kratší (§ 29 odst. 1 zákona o státní službě).

Ve stanovené dvanáctiměsíční době je státní zaměstnanec povinen úspěšně vykonat úřednickou zkoušku (§ 35 odst. 1 zákona o státní službě). Toto ustanovení je nutné vykládat tak, že je povinen vykonat úřednickou zkoušku (resp. její zvláštní část) pro každý obor služby, k jehož výkonu byl na služební místo zařazen nebo jmenován (§ 36 odst. 3 zákona o státní službě)². Zároveň platí, že služební úřad umožní státnímu zaměstnanci na jeho žádost vykonat úřednickou zkoušku nejpozději před uplynutím doby trvání služebního poměru na dobu určitou (§ 35 odst. 2 zákona o státní službě). Úspěšné vykonání úřednické zkoušky je předpokladem pro výkon služby ve služebním poměru na dobu neurčitou nebo na dobu určitou uvedenou v oznámení o vyhlášení výběrového řízení (§ 50 ve spojení s § 42 zákona o státní službě).

Jestliže státní zaměstnanec úřednickou zkoušku nevykonal úspěšně, umožní mu služební orgán její opakování na základě jeho písemné žádosti (§ 40 odst. 1 zákona o státní službě). Žádost o opakování úřednické zkoušky musí být doručena služebnímu orgánu do 30 pracovních dnů po doručení zprávy o neúspěšném vykonání úřednické zkoušky, jinak možnost opakovat zkoušku zaniká (§ 40 odst. 2 zákona o státní službě). Úřednickou zkoušku lze opakovat jen jednou (§ 40 odst. 1 zákona o státní službě). Doba trvání služebního poměru se při opakování úřednické zkoušky neprodluhuje (§ 40 odst. 5 zákona o státní službě).

Nepodá-li státní zaměstnanec přijatý do služebního poměru na dobu určitou s trváním 12 měsíců podle § 29 odst. 1 zákona o státní službě žádost o vykonání úřednické zkoušky, nebo nepodá-li po neúspěšném vykonání úřednické zkoušky žádost o její opakování, nebo podá-li ji opožděně, skončí služební poměr tohoto státního zaměstnance uplynutím doby určité (§ 71 in fine zákona o státní službě).

¹ Může se jednat také o osobu, která byla v minulosti státním zaměstnancem a z tohoto období má úspěšně vykonanou úřednickou zkoušku, leč tuto zkoušku má vykonanou v jiném oboru služby, než ve kterém je zařazeno služební místo, na něž je tato osoba zařazována/jmenována.

² Na jednom služebním místě může být vykonávána služba v jednom i více oborech služby, a to podle věcného zařazení činností, které státní zaměstnanec (představený) vykonává nebo řídí. Při stanovení oborů služby se vychází z konkrétních činností vykonávaných na služebním místě včetně věcného vymezení působnosti daného služebního úřadu.

Nevykoná-li státní zaměstnanec přijatý do služebního poměru na dobu určitou s trváním 12 měsíců podle § 29 odst. 1 zákona o státní službě úspěšně ani opakovanou úřednickou zkoušku, skončí služební poměr tohoto státního zaměstnance ze zákona posledním dnem kalendářního měsíce, v němž státní zaměstnanec nevykonal úspěšně ani opakovanou úřednickou zkoušku [§ 74 odst. 1 písm. g) zákona o státní službě].

(ii) Pokud jde o státní zaměstnance, kteří již úspěšně vykonali obecnou i zvláštní část úřednické zkoušky (nejsou tedy ve služebním poměru na dobu určitou podle § 29 odst. 1 zákona o státní službě) a kteří vykonávají službu na služebním místě, na němž je nově požadován výkon činností v dalším oboru služby, nebo kteří byli zařazeni, jmenováni nebo převedeni na jiné služební místo, na němž je požadován výkon činností v dalším nebo jiném oboru služby, než ve kterém státní zaměstnanci úspěšně vykonali úřednickou zkoušku (dále v textu jen „státní zaměstnanec, jenž má vykonat úřednickou zkoušku v dalším oboru služby“), nestanoví zákon o státní službě výslovně pro tuto situaci žádný postup, přestože i tito státní zaměstnanci s ohledem na požadavek profesionality výkonu státní služby, jenž ze zákona o státní službě vyplývá, úřednickou zkoušku složit musejí.

Podle názoru poradního sboru nabízí stávající znění zákona o státní službě řešení, že povinnost úspěšně vykonat zvláštní část úřednické zkoušky v dalším nebo jiném oboru služby, jež vyplývá z § 35 odst. 1 ve spojení s § 36 odst. 3 zákona o státní službě, musí být deklarována a lhůta pro její splnění musí být stanovena služebním orgánem, resp. představeným v rámci prohlubování vzdělání, a to buď ad hoc (určením rozsahu prohlubování vzdělání dle § 107 odst. 3 zákona o státní službě), nebo v rámci služebního hodnocení státního zaměstnance bezprostředně následujícího po vzniku této povinnosti ve vzdělávacích cílech. Přiměřeně dle § 29 odst. 1 zákona o státní službě by lhůta, v níž je státní zaměstnanec povinen úspěšně vykonat zvláštní část úřednické zkoušky v dalším nebo jiném oboru služby, měla být jeden rok. Hodnocení plnění této povinnosti je poté předmětem následného služebního hodnocení v rámci hodnocení oblasti Výsledky vzdělávání (vlastní hodnocení, zda má státní zaměstnanec znalosti a dovednosti z příslušného oboru státní služby a zda v něm řádně vykonává službu, je předmětem hodnocení prvních dvou oblastí služebního hodnocení Znalosti a dovednosti a Výkon služby z hlediska správnosti, rychlosti a samostatnosti v souladu se stanovenými individuálními cíli).

(iii) Poradní sbor se dále zabýval otázkou možnosti aplikovat § 74 odst. 1 písm. g) zákona o státní službě, podle kterého služební poměr státního zaměstnance skončí posledním

dnem kalendářního měsíce, v němž státní zaměstnanec nevykonal úspěšně ani opakovanou úřednickou zkoušku, na státní zaměstnance, jež mají vykonat úřednickou zkoušku v dalším oboru služby.

S aplikací § 74 odst. 1 písm. g) zákona o státní službě na tyto státní zaměstnance se poradní sbor neztotožňuje.

Podle názoru poradního sboru je § 74 odst. 1 písm. g) zákona o státní službě aplikovatelný toliko na státní zaměstnance podle § 29 odst. 1 zákona o státní službě, tj. na státní zaměstnance přijaté do služebního poměru na dobu určitou s trváním 12 měsíců, kteří dosud úspěšně nevykonali úřednickou zkoušku, tj. její obecnou a zvláštní část, resp. zvláštní část pro každý obor služby, k jehož výkonu byli na služební místo zařazeni nebo jmenováni. Aplikace § 74 odst. 1 písm. g) zákona o státní službě na státní zaměstnance, jež mají vykonat úřednickou zkoušku v dalším oboru služby, je vyloučena z toho důvodu, že tito státní zaměstnanci již splnili předpoklad potřebný k výkonu služby na služebním místě, kterým dle § 29 odst. 1 ve spojení s § 35 odst. 1 ve spojení s § 36 odst. 3 zákona o státní službě byla povinnost úspěšně vykonat úřednickou zkoušku, tj. její obecnou a zvláštní část, resp. zvláštní část pro každý obor služby, k jehož výkonu byli na služební místo zařazeni nebo jmenováni. Povinnost úspěšně vykonat zvláštní část úřednické zkoušky státním zaměstnancem vykonávajícím službu v dalším oboru služby nelze interpretovat tak, že státní zaměstnanec znovu neplní předpoklad potřebný k výkonu služby na služebním místě, když jej již jednou splnil³. Státního zaměstnance tak nelze „ohrožovat“ skončením služebního poměru.

(iv) Pokud státní zaměstnanec, jenž má vykonat úřednickou zkoušku v dalším oboru služby, po prvním neúspěšném pokusu o vykonání zvláštní části úřednické zkoušky v dalším nebo jiném oboru služby nevykoná úspěšně ani opakovanou úřednickou zkoušku, nebo pokud tento státní zaměstnanec po prvním neúspěšném pokusu o vykonání zvláštní části úřednické zkoušky v dalším nebo jiném oboru služby nepožádá o opakování úřednické zkoušky nebo požádá o opakování úřednické zkoušky opožděně, umožní mu služební úřad i přes tuto skutečnost opětovné opakování úřednické zkoušky na své náklady, neboť jde o povinnost

³ K tomu pouze na okraj poradní sbor připomíná, že novela zákona o státní službě odstranila ustanovení § 29 odst. 3 zákona o státní službě, dle kterého byl státní zaměstnanec do doby úspěšného vykonání úřednické zkoušky oprávněn činnosti v oborech služby vykonávat jen pod odborným dohledem představeného nebo jím určeného státního zaměstnance, a nyní je tedy státní zaměstnanec oprávněn vykonávat službu samostatně i v mezidobí do úspěšného vykonání úřednické zkoušky.

deklarovanou v rámci prohlubování vzdělávání (§ 107 zákona o státní službě), jehož náklady má nést ze zákona služební úřad.

Závěrem poradní sbor doporučil, aby byla výše uvedená otázka řešena cestou novely zákona o státní službě, která by měla jednak výslovně stanovit povinnost státního zaměstnance, jenž má vykonat úřednickou zkoušku v dalším oboru služby, úspěšně vykonat zvláštní část úřednické zkoušky v dalším nebo jiném oboru služby a stanovit pro splnění této povinnosti příslušnou lhůtu a jednak stanovit postup pro případ, že státní zaměstnanec tuto svou povinnost nesplní. Nabízí se např. úprava převedení státního zaměstnance na jiné vhodné služební místo, na němž není požadován výkon činností v předmětném oboru služby.

poznámka k 1. 7. 2019:

Přijetím zákona č. 35/2019 Sb. byla do § 35 odst. 2 zákona o státní službě doplněna povinnost služebnímu úřadu umožnit vykonání úřednické zkoušky státnímu zaměstnanci, který již dříve splnil povinnost úspěšně vykonat úřednickou zkoušku a kterému byla podle § 42 zákona změněna doba trvání služebního poměru na dobu neurčitou nebo na dobu určitou uvedenou v oznámení o vyhlášení výběrového řízení, avšak v důsledku zařazení na jiné služební místo (§ 49 zákona), jmenování na jiné služební místo představeného (§ 51 a následující zákona) nebo stanovení dalšího oboru státní služby pro služební místo je po státním zaměstnanci nově požadován výkon státní služby v oboru, ze kterého státní zaměstnanec nemá úspěšně vykonanou zvláštní část úřednické zkoušky. Lhůta pro splnění této povinnosti je 12 měsíců ode dne, kdy státní zaměstnanec začal vykonávat službu v jiném či dalším oboru státní služby.

V návaznosti na tuto změnu byl do § 61 odst. 1 písm. h) zákona o státní službě doplněn nový důvod převedení na jiné služební místo, a to nevykoná-li státní zaměstnanec úspěšně úřednickou zkoušku (resp. její zvláštní část) nejpozději do 12 měsíců ode dne, kdy začal vykonávat službu v jiném nebo dalším oboru státní služby.

V § 74 odst. 1 písm. g) zákona o státní službě, podle kterého služební poměr státního zaměstnance skončí posledním dnem kalendářního měsíce, v němž státní zaměstnanec nevykonal úspěšně ani opakovanou úřednickou zkoušku, bylo nově - pro upřesnění - výslovně

stanoveno, že toto ustanovení dopadá pouze na osoby přijaté do služebního poměru na dobu určitou, a to s trváním 12 měsíců, nebyla-li v oznámení o vyhlášení výběrového řízení na obsazení volného služebního místa uvedena doba kratší (§ 29 odst. 1 zákona o státní službě).

Závěr poradního sboru č. 19 včetně jeho odůvodnění pozbyl přijetím uvedených změn relevance.